

EU MORA NEMUDOMA UKREPATI ZA IZBOLJŠANJE POKLICNEGA ZDRAVJA IN VARNOSTI

Resolucija, ki jo je 2. in 3. decembra 2014 sprejel izvršni odbor Evropske konfederacije sindikatov.

Vir: <http://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/07 - en - health - resolution def.pdf>

Prevod: Lučka Böhm, izvršna sekretarka ZSSS

Novi predsednik Evropske komisije je opozoril na pomanjkanje socialne pravičnosti v evropskih politikah in napovedal nov pristop s ciljem povrnitve zaupanja državljanov. Eno od področij, kjer je nujno potrebno ukrepanje, sta varnost in zdravje pri delu. Evropska komisija v prejšnji sestavi je spodkopala varnost in zdravje pri delu z izgovorom, da je potrebno zmanjšati administrativna bremena, ter v okviru programa REFIT podvrgla direktive za varnost in zdravje pri delu vrednotenju po kriterijih za boljše pravno ureditev. Podatki kažejo, da se delovne razmere v Evropi slabšajo, a rezultati tega vrednotenja ne bodo znani do konca leta 2016.

Evropski parlament (EP), Evropska sindikalna konfederacija (ETUC) – v letih 2011 in 2013 sprejetih resolucijah – in tristranski Svetovalni odbor Evropske komisije za varnost in zdravje pri delu (ACSHW) so pozivali Evropsko komisijo, naj sprejme evropsko strategijo z merljivimi cilji, zavezujočimi roki in obdobjim vrednotenjem. Prav tako so zahtevali boljše in močnejšo inšpekcijo dela in konkretne ukrepe za obvladovanje psihosocialnega tveganja na delovnem mestu. Strateški okvir EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2014 – 2020, ki ga je Evropska komisija sprejela junija 2014, ne upošteva enotnih pozivov po močni evropski strategiji za varnost in zdravje pri delu v priporočilih parlamenta, zahtevah ETUC in nasvetih ACSHW.

ETUC soglaša, da so potrebni večji naporji za varnost in zdravje pri delu. Toda meni, da namen Strateškega okvirja Evropske komisije 2014 – 2020 ni boljša zaščita delavcev pred nezgodami pri delu in poklicnimi boleznimi ampak razgradnja evropske zakonodaje s ciljem razrešitve gospodarske krize ter da v resnici ne prinaša nikakršnega ukrepanja. ETUC izraža globoko zaskrbljenost zaradi slabšanja delovnih razmer in naraščanja neenakosti na tem področju med in znotraj držav članic.

Dosedanja drža Evropske komisije je bila izmikanje zakonodajni pobudi na področju varnosti in zdravja pri delu, dokler ne bo zaključeno vrednotenje celotnega sklopa zakonodaje EU na področju varnosti in zdravja pri delu v okviru programa REFIT. Posledično je bilo blokiranih več zakonodajnih iniciativ, vključno s tistimi, ki so jih podprli tako delodajalci kot sindikati (npr. frizerski dogovor, predlogi v zvezi s karcinogeni in mutageni, evropski sporazumi o rečnem prometu ...).

Evropska komisija je torej sedaj odgovorna za razvoj prave strategije dejanskega ukrepanja za zaščito življenja in zdravja evropskih delavcev. To ukrepanje pa je treba razviti v tristranskem dialogu z novo Evropsko komisijo s cilji krepitve sodelovanja med delodajalci in sindikati v majhnih in srednje velikih podjetjih, podpore vlogi in strokovnosti inšpekcije dela ter delavskih predstavnikov za varnost in zdravje pri delu kakor tudi drugih nujnih zadev, opisanih v nadaljevanju.

Jasne smernice državam članicam za razvoj nacionalnih strategij varnosti in zdravja pri delu – v sodelovanju s socialnimi partnerji - katerih izvajanje je mogoče spremljati in uveljavljati z inšpekcijskim nadzorom, bo kot strateški okvir Evropske komisije prav gotovo pripomoglo k takojšnjem izvajanju in učvrstitvi pravil varnosti in zdravja pri delu v Evropi ter preprečilo socialni damping v EU. A smernice ne smejo biti nadomestek zakonodajni pobudi tam, kjer ima lahko evropska zakonodaja velik učinek.

Takšni primeri, ki povzročajo veliko skrb, so npr.: mišično-kostna obolenja, preprečevanje poklicnih rakov, zaščita reproduktivnega zdravja pred strupenimi snovmi, kemična tveganja vključno z novimi materiali in kemičnimi hormonskimi motilci, različnost tveganj po spolu zaradi različnih izpostavljenosti, preprečevalne strategije, diagnoza in priznavanje poklicnih bolezni.

ETUC opozarja na določila 153. člena Lizbonske pogodbe: temeljno orodje za evropsko ukrepanje za izenačitev delovnih razmer je sprejem direktiv, da bi z višanjem evropskih standardov daljšali delovno aktivnost.

Posebna pozornost in konkretna politika naj bo namenjena negotovim oblikam pogodb o delu za oba spola, saj te višajo dejavnike psihosocialnega tveganja, ki pomembno škodijo zdravju ljudi, vključno s tveganjem za nastanek srčno-žilnih obolenj in prezgodnje umrljivosti. Pri ocenjevanju tveganja je treba upoštevati spol. Pri tem je bistveno znanje in delo delavskih predstavnikov za skrb za boljše delovne razmere. Potrebno jih je bolje podpirati.

Evropska komisija se mora lotiti psihosocialnih tveganj, ki so zelo pomembne tako za delavce kot delavke. Med možne posledice psihosocialnih obremenitev (pritisk, osamitev in izguba družbene podpore, nove komunikacijske tehnologije, prožni delovni čas, nemogoči roki, prestrukturiranje ...) štejemo srčno-žilna obolenja, mišično-kostna obolenja, dermatološke težave, samomor, otežene odnose s sodelavci, družino in družabno mrežo, povečano tveganje za nasilje s posledicami tako za telesno kot duševno zdravje. Bolniška odsotnosti zaradi dolgotrajnih bolezni škoduje podjetjem, njihovem zaslužku in produktivnosti.

Evropska komisija v prejšnji sestavi poleg vsega tega ni v celoti upoštevala niti načel demokracije pri snovanju evropske politike varnosti in zdravja pri delu ter s tem kršila temelje evropskih pogodb.

ETUC poziva Evropsko komisijo v novi sestavi, naj predlaga čvrsto evropsko strategijo varnosti in zdravja pri delu. Podatki kažejo, da se delovne razmere v Evropi slabšajo in da delavci umirajo. V tem smislu je treba prekiniti jalove in brezkončne debate o zmanjšanju administrativnih bremen z odpravljanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu. »Boljša pravna ureditev« je v resnici tista, ki prinaša najboljša pravila za obvladovanje novih in nastajajočih tveganj in ki ščiti delavčevo zdravje. Pomeni, da je treba na novo določiti in preoblikovati obstoječo zakonodajo v moderni in sodobni okvir. Zato je za Evropo nujno potrebno ukrepanje na naslednjih štirih področjih:

- ETUC poziva, naj Evropska komisija ambiciozno predlaga razširjeni seznam evropskih zavezujočih mejnih vrednosti poklicne izpostavljenosti za strupene kemikalije. Čeprav so delavci izpostavljeni stotinam karcinogenov in mutagenov, pa so na evropski ravni trenutno zgolj za tri od njih določene zavezujoče mejne vrednosti poklicne izpostavljenosti. Zlasti ženske so pogosto izpostavljene pravemu koktajlu snovi tako na delovnem mestu kakor doma, kar povečuje tveganje zanje in za zdravje njihovih potomcev.

Čeprav bi to morala biti prioriteta, pa novi strateški okvir niti omeni ne potrebe za izboljšanje obstoječe zakonodaje za preprečitev izpostavljenosti delavcev karcinogenom in mutagenom. Ta pomanjkljivost zakonodaje EU jasno kaže na potrebo za soočenje z realnostjo in spremenjene postopke za sprejem standardov. Več kot 30 milijonov evropskih delavcev je izpostavljenih rakotvornim in mutagenim snovem na nesprejemljivi ravni in več kot 100.000 ljudi letno umre zaradi z delom povezanih bolezni.

ETUC močno podpira predloge več držav članic za določitev seznama 50 zavezujočih mejnih vrednosti poklicne izpostavljenosti rakotvornim snovem, ki se uporabljajo v EU. Če bi seznam temeljil na najboljših že uzakonjenih standardih za posamezne snovi v državah članicah, bi to omogočilo hitro ukrepanje in zmanjšalo tekmovalno med državami članicami z nižanjem standardov zaščite delavcev.

- ETUC poleg tega zahteva, da se nemudoma zaradi resnosti in nepovratnosti škode za zdravje izpostavljenih delavcev (posebej nosečnic) v direktivo o karcinogenih in mutagenih vključi tudi reprotoksične snovi. Čeprav si Evropska komisija prizadeva preprečiti »pretiravanje« (tj. da grede nacionalni predpisi dlje od evropske zakonodaje), se je več držav članic odločilo, da njihova nacionalna zakonodaja o zaščiti pred karcinogeni in mutageni pokrije tudi področje reprotoksinov.
- Tri veljavne direktive, ki pokrivajo mišično-kostna obolenja (vibracije, ročno premeščanje bremen in delo pred zasloni), so v mnogočem zastarele in jih je zato potrebno spremeniti v moderno zakonodajo, ki jo je moč izvajati. Le Evropska komisija lahko začne postopek formuliranja nove holistične direktive o mišično-kostnih obolenjih.
- Nič več ni mogoče spregledati velikanskih težav v Evropi zaradi psihosocialnih tveganj v povezavi s slabšanjem delovnih razmer ter varnosti in zdravja pri delu. Teh težav ni mogoče v celoti obvladati brez zakonskih instrumentov. Za obvladanje tveganja epidemičnega obsega so nujno potrebni z zakonom predpisani ukrepi.

ETUC poziva Evropski sindikalni inštitut (ETUI), da v sodelovanju z njenimi članicami in ACSHW določi seznam 50 zavezujočih mejnih vrednosti poklicne izpostavljenosti za najpomembnejše rakotvorne snovi.

Izvršni odbor bo z namenom opozarjanja na te zahteve skupaj z Mednarodno sindikalno konfederacijo (ITUC) organiziral aktivnosti ob 28. aprilu 2015, Mednarodnem spominskem dnevu. Sindikalne organizacije, včlanjene v ETUC se bodo aktivno vključevale v te aktivnosti in bodo te zahteve naslavljale na vlade svojih držav.